

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Václava Novotného a JUDr. Lenky Matyášové v právní věci žalobkyně: **G. G.**, zast. JUDr. Pěvou Skýbovou, advokátkou se sídlem Brno, nám. 28. října 17, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra**, Praha 7, Nad Štolou 3, o udělení azylu, o kasační stížnosti žalobkyně – stěžovatelky proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 25. 11. 2004, č. j. 36 Az 658/2003 – 41,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává.**
- III.** Zástupkyni žalobkyně JUDr. Pěvě Skýbové, advokátce se sídlem Brno, nám. 28. října 17, **se určuje** odměna a náhrada hotových výdajů celkem 2558,50 Kč, které jí budou proplaceny do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku z účtu Nejvyššího správního soudu.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 25. 2. 2003, č. j. OAM-146/VL-19-ZA04-2002 Ministerstvo vnitra (dále žalovaný) rozhodlo tak, že žalobkyni se azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zák. č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zák. č. 283/1991 Sb., o Policii ČR ve znění pozdějších předpisů, neuděluje a dále, že na cizinku se nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu v platném znění.

Žalobu žalobkyně proti rozhodnutí žalovaného zamítl Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 25. 11. 2004, č. j. 36 Az 658/2003 – 41.

Proti rozsudku krajského soudu podala kasační stížnost žalobkyně – nyní stěžovatelka (§ 105 odst. 1 s. ř. s.) z důvodů uvedených v ust. § 103 odst. 1 písm. a) a b) zák. č. 150/2002 Sb. Důvodem odchodu z Arménie byla skutečnost, že jako přistěhovalci z Ázerbajdžánu byli v Arménii vystaveni (i s manželem) jednání ve smyslu ust. § 2 odst. 5 zák. o azylu. Podařilo se jim zajistit povolení k dlouhodobému pobytu na území ČR, do níž posléze odcestovali. O udělení azylu bezprostředně po příchodu do ČR nepožádali pouze proto, že mohli využít institutu zák. č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR. Azyl je svou povahou institut výjimečný a má subsidiární povahu, a protože byli schopni zajistit pobyt mimo zemi původu jiným způsobem, o udělení azylu nepožádali. Tato skutečnost však nic nemění na důvodech, pro něž zemi původu opustili. Jakmile bylo zřejmé, že režimu zákona o pobytu cizinců nebudou moci dále využívat, obrátili se se žádostí o poskytnutí ochrany formou azylu. Se závěrem žalovaného, s nímž se soud v odůvodnění napadeného rozsudku ztotožnil, že motivem žádosti o udělení azylu byla legalizace pobytu proto nelze souhlasit. Legalizace „pobytu“ je zákonem předpokládaným důsledkem každé žádosti o udělení azylu, proto tento následek předmětného právního úkonu nelze žadateli přičítat k tíži. Zákon o azylu nestanoví žádnou lhůtu pro podání žádosti o udělení azylu po vstupu na území České republiky (s výjimkou omezení ve smyslu § 3b tohoto zákona). Skutečnost, že cizinec, který ačkoliv opustil zemi původu z důvodů vymezených § 12 zákona o azylu, splňuje podmínky pro udělení dlouhodobého víza ve smyslu zákona o pobytu cizinců a o udělení azylu proto nepožádá ihned po svém vstupu na území, nijak nesnižuje potenciální důvodnost jeho obav z možného návratu. Nesouhlasila rovněž se závěrem správního orgánu, s nímž se soud ztotožnil, že jako držitelka arménského pasu požívala po dobu svého dlouhodobého pobytu na území ČR, neboť z pouhé skutečnosti, že disponuje pasem země původu, nelze takový závěr vyvodit. Dále namítla, že při zjišťování skutkové podstaty a vypořádání se s důkazním materiálem, předloženým správnímu orgánu v průběhu řízení ve vztahu k udělení humanitárního azylu ve smyslu ust. § 14 zák. o azylu, došlo k porušení zákona v ustanoveních o řízení před správním orgánem, přičemž soud přes tuto žalobou namítanou vadu rozhodnutí nezrušil. Přestože na udělení humanitárního azylu podle § 14 zák. o azylu není právní nárok, musí být o této otázce veden řádný proces, přičemž soud pak přezkoumává to, zda skutkové okolnosti, z nichž při uvedeném volném uvážení správní orgán vycházel, byly zjištěny v potřebném rozsahu a správním procesním postupem a zda právní následek, rozhodnutím založený, není v rozporu se zákonem, případně v logickém rozporu se skutečnostmi, z nichž správní orgán vycházel. Správní orgán je povinen při dodržení příslušných procesních předpisů vypořádat se s důkazním materiálem, který mu byl v souvislosti s humanitárním aspektem její žádosti předložen a který se týkal zejména jejího zdravotního stavu a situace v arménském zdravotnictví. Přestože soudu nepříslušelo přezkoumávat, zda byly dány humanitární důvody či nikoliv, byl povinen posoudit závěry správního orgánu z logického a procesního hlediska. Správní orgán se však s důkazním materiálem obsaženým v podání označených jako „doplnění žádosti o udělení azylu“ v odůvodnění rozhodnutí nijak nevypořádal, navíc jeho závěr ohledně situace v arménském zdravotnictví je v logickém rozporu s předloženými důkazy. Ačkoliv tyto vady byly žalobou namítány, soud se k nim nijak nevyjádřil a omezil se na popis rozsahu soudního přezkumu v této věci. Nesouhlasí rovněž s interpretací ust. § 12 zákona o azylu, jak je prezentován soudem v odůvodnění napadeného rozsudku. Ust. § 12 zákona o azylu je nutno interpretovat v souvislosti s ust. § 2 odst. 5 zákona o azylu. Za pronásledování se pro účely zákona o azylu považuje ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak, nebo i jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem, nebo státu posledního trvalého bydliště v případě osoby bez státního občanství, nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím

způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním. Nositeli pronásledování tak nemusí být nutno přímo složky státní moci, ale i soukromé osoby, skupiny osob či nelegální struktury za podmínky, že jejich jednání nese znaky pronásledování ve smyslu § 12 zák. o azylu a vztah státní moci k jednání těchto osob je výše popsaného charakteru. Článek 65 Příručky k postupům a kritériím pro určování právního postavení uprchlíků vydané Úřadem Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky v Ženevě v roce 1992 v této souvislosti uvádí, že „Pronásledování se za normálních okolností týká kroků, které podnikají úřady nějaké země. Může však vycházet také od některých složek obyvatelstva, které nerespektují normy stanovené v zákonech dotyčné země. Tam, kde místní obyvatelstvo páchá závažné diskriminační či jinak postihující činy, mohou být tyto považovány za pronásledování, pokud je úřady vědomě tolerují nebo odmítají, či jsou neschopné, zajistit účinnou ochranu“. Kasační stížností se domáhala zrušení napadeného rozsudku a vrácení věci k dalšímu řízení.

Stěžovatelka požádala také o přiznání odkladného účinku podle ust. § 107 zák. č. 150/2002 Sb.

Žalovaný se k podané kasační stížnosti vyjádřil tak, že navrhl její zamítnutí a stejně tak i návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti. Domnívá se totiž, že jak jeho rozhodnutí ve věci azylu ve všech částech výroku, tak i rozsudek krajského soudu, byly vydány v souladu s právními předpisy. Ve věci řízení o podané kasační stížnosti plně odkázal na správní spis, zejména na vlastní podání a výpovědi stěžovatelky učiněné ve správním řízení. V průběhu řízení nebyla zjištěna žádná skutečnost, která by se dala podřadit taxativně vymezeným důvodům udělení azylu podle § 12 zák. o azylu. Ani existenci žádného zvláštního zřetele hodného důvodu udělení azylu podle § 14 cit. zákona správní orgán neshledal, což ve svém rozhodnutí řádně odůvodnil. Stěžovatelka požádala o udělení azylu na území ČR spolu se svým manželem až po 7 letech po příjezdu do ČR, a to s cílem legalizovat svůj pobyt v ČR. Tato její účelová snaha nemá nic společného s azylově relevantními důvody, jedná se o zneužití azylové procedury. Tvrzení o údajných potížích v Arménii, které uvedla v kasační stížnosti, je v jejím případě vzhledem ke zjištěným skutečnostem nepodložené.

Nejvyšší správní soud napadený rozsudek přezkoumal v souladu s ust. § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které stěžovatelka uplatnila ve své kasační stížnosti. Po přezkoumání věci dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o něm není třeba rozhodovat tam, kde je o kasační stížnosti rozhodováno přednostně a kde je žadatelka chráněna před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zák. o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mimo jiné, pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku – takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) - ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatelky žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Z předloženého správního spisu vyplývá, že stěžovatelka podala návrh na zahájení řízení o udělení azylu dne 5. 1. 2002. V něm uvedla státní občanství: Arménie. V letech 1992 až 1995 se zdržovala střídavě v Arménii a Ázerbajdžánu a v letech 1995 až leden 2002 v České republice v P. Uvedla, že nemá žádný cestovní doklad, pas ztratila v P. v prosinci 2001. Náboženské vyznání uvedla: J. a dále uvedla, že sama ani nikdo z rodiny nebyl členem žádné politické strany ani jiné organizace. Arménii opustila v září 1995 z národnostních důvodů, cestovala vlakem přes Rusko a Polsko do ČR. Jako důvod žádosti o udělení azylu uvedla, že je arménské národnosti a manžel je ázerbajdžánské národnosti a nemohli v klidu žít ani v Arménii ani v Ázerbajdžánu. Její děti měly problémy, byly zbity Turky za to, že jsou ázerbajdžánští Arménci, a proto odjely do Ruska a ona s manželem odjeli do ČR. Do Ázerbajdžánu do rodné oblasti se nemohli vystěhovat, protože oblast byla zničena válkou. Pokud jde o zdravotní stav, uvedla, že prodělala mozkovou mrtvici. Při pohovoru k žádosti o udělení azylu podle § 23 odst. 1 zák. č. 325/1999 Sb., o azylu, vedeném za přítomnosti tlumočnicka z arménského jazyka, stěžovatelka zopakovala, že se narodila v Arménii, v osmnácti letech se provdala a přestěhovala za manželem do Ázerbajdžánu a tam s ním bydlela až do roku 1990, kdy se s ním přestěhovala zpět do Arménie, do J. a Arménii opustila v roce 1995. Jako důvod opuštění Arménie uvedla, že je tam utiskovali, říkali, že nejsou Arménci, že jsou Turci, staršího syna jednou zmlátili a on se ubránil a někam utekl a nemají o něm žádné zprávy. Jí vytykají, že se neměla provdat za manžela, který je z Ázerbajdžánu. Manžela vyhodili z práce, nemohl nikde pracovat, neměli na živobytí a všechny je bili a říkali, že mají vypadnout. K dotazu kdo byli ti lidé, co je utiskovali, stěžovatelka uvedla, že to byli ti všichni sousedi, že nemohli ani vycházet z domu. O pomoc se však nikam neobrátila, ani ona ani manžel, protože věděla, že po celé Arménii je averze vůči uprchlíkům z Ázerbajdžánu. Poukázala na lékařské zprávy o svém zdravotním stavu. Svou žádost o udělení azylu doplnila stěžovatelka ještě několikrát, a to písemností ze dnů 21. 4. 2002, 31. 5. 2002, 21. 10. 2002, další doplnění z téhož dne 21. 10. 2002, dále z 31. 1. 2003 a 5. 2. 2003. Ke svým doplněním k žádosti přiložila lékařské zprávy o svém zdravotním stavu ze dnů 6. 4. 2002, 20. 5. 2002, 21. 5. 2002, 30. 9. 2002. Žalovaný rozhodl o žádosti stěžovatelky o udělení azylu dne 25. 2. 2003. Z rozhodnutí vyplývá, že vycházel z návrhu na udělení azylu podaného stěžovatelkou, z pohovoru ze dne 7. 3. 2002 vedeného se stěžovatelkou a z doplnění žádostí o udělení azylu, které stěžovatelka podala a v nichž popsala své důvody opuštění Arménie a svůj zdravotní stav. Dále žalovaný vycházel ze Zprávy Ministerstva zahraničí USA o stavu dodržování lidských práv v Arménii za rok 2001 a informace MZV ČR č. j. 122780/2002-LP ze dne 17. 9. 2002.

Rozhodnutí žalovaného napadla stěžovatelka žalobou, která je pod č. 1. 2, 3 předloženého spisu Krajského soudu v Brně. Žaloba obsahuje v podstatě citaci ustanovení zák. č. 71/1967 Sb., a zákona o azylu, která žalovaný, podle stěžovatelky, porušil. Pokud jde o skutkové důvody, na jejichž základě tvrdila výše uvedená porušení zákona, odkázala na svoji žádost o udělení azylu v ČR a protokol o pohovoru, který s ní byl proveden a ostatní spisový materiál, který se vztahuje k její žádosti o udělení azylu v ČR. Žaloba tedy žádné konkrétní důvody neuvádí. Dne 4. 4. 2003 bylo Krajskému soudu v Brně doručeno doplnění žaloby stěžovatelky v němž stěžovatelka opět obecně poukazuje na znění správního řádu a různé publikace, aniž by konkrétně uvedla porušení uvedených ustanovení ve vztahu k ní. Konkrétně pak zpochybnila hodnocení situace v poskytování zdravotní péče v Arménii jako dobré a odkazovala na dokumenty vydané v tomto směru, a dovozovala, že poskytování zdravotní péče v Arménii je nedostatečné, že je tam nedostatečná výživa. Informace o kritické situaci zdravotnictví a dostupnosti lékařské péče v Arménii jsou, podle ní, v přímém rozporu s tvrzením správního orgánu, že „...v Arménii je dostatek zdravotnických zařízení, specializovaných lékařů a léků...“. Vyjádřila tak pochybnosti o pravdivosti informace MZV

ČR, č. j. 122780/2002.LP ze dne 17. 9. 2002, z níž správní orgán – žalovaný při hodnocení situace v poskytování zdravotní péče v Arménii vycházel, a to z toho důvodu, že ČR nemá v Arménii svůj zastupitelský úřad. Podle ní správní orgán nejenže neobstaral sám důkazy ke zjištění situace v Arménii, ale ani nepřihlédl k jí doloženým informacím mezinárodních organizací o lékařské péči v Arménii. Ke svému zdravotnímu stavu uvedla, že se neustále zhoršuje, což dokládají lékařské zprávy, které přiložila k tomuto doplnění. Její onemocnění – diabetes – se zhoršuje a v současné době si již sama píchá inzulín. I dále namítla, že prvoinstanční rozhodnutí Ministerstva vnitra není opatřeno podpisem oprávněné osoby, tj. ředitele odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra. Domnívá se, že rozhodnutí, které neobsahuje podpis oprávněné osoby a tedy náležitost dle § 47 odst. 5 správního řádu, nebylo ani řádně doručeno.

Krajský soud rozhodl o žalobě žalobkyně po jednání, které se konalo dne 25. 11. 2004 a v jehož průběhu stěžovatelka uvedla, že je j., avšak tuto víru v Arménii nemohla svobodně vyznávat, avšak nezminila se o této skutečnosti v průběhu správního řízení, protože se jí na to nikdo neptal. Uvedla také, že z Arménie nejprve vycestoval její manžel a poté, co vydělal finanční prostředky, poslal jí je, aby si vyřídila vycestování a vízum, takže do ČR přijela na turistické vízum a zde měla dlouhodobý pobyt a nějaké pracovní povolení. Hlavním důvodem žádosti o azyl jsou, podle vlastního tvrzení u jednání dne 25. 11. 2004, její zdravotní problémy. Krajský soud přezkoumal rozhodnutí žalovaného z hlediska jeho zákonnosti v celém rozsahu a dospěl k závěru, že stěžovatelka v podané žalobě nenamítá nic, co by mohlo zvrátit závěry správního orgánu o neudělení azylu podle § 12 zák. o azylu a pokud jde o humanitární azyl (§ 14 zák. o azylu), na který není právní nárok, žalovaný posoudil situaci stěžovatelky, zejména zdravotní stav a poměry v její zemi státní příslušnosti a vyvodil, že není důvod pro udělení humanitárního azylu, což je plně v jeho pravomoci. Soudu nepřisluší přezkoumávat, zda byly dány humanitární důvody či nikoliv. Ani námítku stěžovatelky proti neexistenci překážek vycestování neshledal krajský soud důvodnou, přičemž poukázal na podrobné odůvodnění napadeného rozhodnutí žalovaného a dále na to, že stěžovatelka svou námítku v tomto směru nijak nekonkretizovala, v žalobě netvrdí ani nedokládá existenci kterékoliv z podmínek uvedených v § 91 zák. o azylu. Rozhodnutí žalovaného shledal krajský soud v souladu se zákonem.

Kasační stížností napadla stěžovatelka rozsudek krajského soudu v celém rozsahu z důvodů, že krajský soud nesprávně posoudil právní otázku týkající se interpretace a aplikace ust. § 12 zák. o azylu. Zopakovala, že důvodem jejího odchodu z Arménie a rovněž jejího manžela byla skutečnost, že jako přistěhovalci z Ázerbajdžánu byli v Arménii vystaveni jednání ve smyslu ust. § 2 odst. 5 zák. o azylu. Bližší skutečnosti neuváděla, je tedy nutno vycházet z toho, co uvedla ve správním řízení. V návrhu na udělení azylu stěžovatelka uvedla, že opustila svou vlast v září 1995 z národnostních důvodů, protože ona je arménské národnosti a manžel je ázerbajdžánské národnosti a nemohli žít v klidu. V pohovoru dne 7. 3. 2002 uvedla, že v Arménii je utiskovali sousedi tak, že nemohli ani vycházet z domu, avšak neobrátila se ona ani její manžel na policii z důvodu svého přesvědčení, že policie by byla na straně sousedů. Na národnostní problémy poukázala stěžovatelka ještě v doplnění žádosti o udělení azylu ze dne 21. 10. 2002, kde připomněla vyhnání z Ázerbajdžánu, kde museli zanechat takřka vše, co měli a nuceně přesídlit do Arménie, kde jim však bylo znemožněno (a to nikoli ze strany orgánů veřejné moci, ale spíše ze strany lidí v jejich okolí, kteří se chovali k uprchlíkům velice nepřátelsky) nalézt nový domov. Tímto tvrzením stěžovatelky se žalovaný ve správním řízení zabýval a ve svém napadeném rozhodnutí vypořádal. Dospěl k závěru, že po posouzení její výpovědi je nucen konstatovat, že stěžovatelka neuvedla žádnou konkrétní skutečnost, ze které by vyplývalo, že byla ve své

vlasti pronásledována z důvodu taxativně uvedených v ust. § 12 zák. o azylu, v platném znění. Tento svůj závěr také odůvodnil. S jeho závěrem v tomto směru souhlasil i krajský soud. V kasační stížnosti stěžovatelka nesouhlasí s interpretací ust. § 12 zák. o azylu a má za to, že nositeli pronásledování nemusí být nutně přímo složky státní moci, ale i soukromé osoby, skupiny osob či nelegální struktury za podmínky, že jejich jednání je podporováno či trpěno úřady nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním. Interpretace ust. § 12 zák. o azylu v souvislosti s ust. § 2 odst. 1 zák. o azylu však není podstatou sporu. Tato interpretace podaná stěžovatelkou není v rozporu s právním názorem Nejvyššího správního soudu a nic jiného netvrdí ani žalovaný v napadeném rozhodnutí, ani krajský soud v napadeném rozsudku. Podstatou je to, zda stěžovatelka takové jednání ve vyličení skutkových okolností tvrdí. V tomto směru musí dát Nejvyšší správní soud za pravdu žalovanému i krajskému soudu, že nebylo prokázáno, že stěžovatelka byla vystavena v Arménii pronásledování ze strany soukromých osob – sousedů a že arménský stát takové pronásledování podporoval či trpěl, případně nebyl schopen odpovídajícím způsobem zajistit její ochranu před takovým jednáním. Stěžovatelka sama uvedla, že se na žádné státní orgány neobrátila, neboť byla přesvědčena, že by byly na straně sousedů. Žalovaný ve svém rozhodnutí naopak citoval ze Zprávy o dodržování lidských práv v Arménii za rok 2001, kterou vydal Úřad pro demokracii, lidská práva a práci v březnu 2002, že Národní shromáždění schválilo v roce 1995 zákon o občanství, na základě kterého uprchlíci arménského původu mohou získat arménské občanství, pokud nemají žádnou státní příslušnost a v uplynulých třech letech žili v Arménii a že v průběhu roku přijalo Národní shromáždění dva nové zákony na ochranu práv uprchlíků, a to zákon o právních a socioekonomických zárukách pro osoby násilně vysídlené z Ázerbajdžánské republiky v letech 1988 až 1992 a zákon o uprchlících, přičemž stěžovatelka tyto závěry uvedené v rozhodnutí žalovaného nenapadla. Stěžovatelka s manželem si zajistili povolení k dlouhodobému pobytu na území ČR, kam nejprve odjel její manžel a posléze i sama stěžovatelka v roce 1995. Poté, podle jejího tvrzení, manžel ztratil její pas, a až v lednu 2002 podala stěžovatelka návrh na zahájení řízení o udělení azylu. Z toho žalovaný v napadeném rozhodnutí vyvodil, že stěžovatelka se ve své vlasti v Arménii necítila být natolik utiskována, protože jinak by zemi pravděpodobně opustila společně se svým manželem. Stěžovatelka v kasační stížnosti namítá, že o azyl nepožádala v ČR dříve, a to proto, že mohla využívat institutu zák. č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR. Zákon o azylu podle ní nestanoví žádnou lhůtu pro podání žádosti o udělení azylu po vstupu na území ČR. Má za to, že opustila-li zemi původu z důvodů vymezených v § 12 zák. o azylu a nepožádala o udělení azylu ihned po svém vstupu na území ČR, nesnižuje to nijak potenciální důvodnost jejich obav z možného návratu. Žalovaný ji však neudělil azyl proto, že o něj požádala až po více jak 5 letech pobytu na území ČR, ale proto, že neshledal naplnění zákonných důvodů pro udělení takového azylu. Pokud jde o obavy z návratu, stěžovatelka se v pohovoru k žádosti o udělení azylu vyjádřila jen tak, že se nechce vrátit do Arménie, protože všechno by bylo stejné jako předtím, není jí známo, jestli se situace v Arménii nějak změnila, nemá přehled. U jednání před krajským soudem dne 25. 11. 2004 uvedla, že hlavním důvodem žádosti o azyl jsou její zdravotní problémy a důležité je také to, že nemá v Arménii se kam vrátit, neboť tam nemá žádné bydlení a majetek. Toto ovšem nejsou důvody pro udělení azylu podle § 12 zák. o azylu a nezpůsobují ani překážku vycestování stěžovatelky ve smyslu § 91 zák. o azylu.

Azyl jako právní institut není (a nikdy nebyl) univerzálním nástrojem pro poskytnutí ochrany před bezprávím, jakkoli surovým, hrubým a těžce postihujícím jednotlivce nebo celé skupiny obyvatel. Důvody pro poskytnutí azylu jsou zákonem vymezeny poměrně úzce a nepokrývají celou škálu porušení lidských práv a svobod, která jsou jak v mezinárodním,

tak ve vnitrostátním kontextu uznávána. Institut azylu je aplikovatelný v omezeném rozsahu, a to pouze pro pronásledování ze zákonem uznaných důvodů, kdy je tímto institutem chráněna toliko nejvlastnější existence lidské bytosti a práva a svobody s ní spojené, třebaže i další případy vážného porušování ostatních lidských práv jsou natolik závažné, že by na ně taktéž bylo možno nahlížet jako na pronásledování. Proto např. porušování hospodářských, sociálních a kulturních práv, jejichž požívání je do značné míry závislé na stupni ekonomické vyspělosti příslušné země, nečiní z dané osoby uprchlíka ve smyslu Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951, kterou je Česká republika vázána a není tedy ani důvodem pro udělení azylu podle ust. § 12 azylového zákona, byť by životní podmínky v dané zemi byly sebevíc tíživé, ledaže by ekonomická opatření, mající nepříznivý dopad na životní úroveň příslušné osoby byla skrytě namířena proti určité národnosti, rasové nebo politické skupině; zde by pak podle okolností případu přicházelo v úvahu naplnění podmínek pro udělení azylu (usnesení Ústavního soudu IV. ÚS 12/04).

Ani další stížní bod kasační stížnosti stěžovatelky spočívající v jejím tvrzení, že při zjišťování skutkové podstaty a vypořádání se s důkazním materiálem, předloženým správnímu orgánu v průběhu řízení ve vztahu k udělení humanitárního azylu ve smyslu ust. § 14 zák. o azylu došlo k porušení zákona o ustanoveních řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, přičemž pro tuto důvodně vytýkanou vadu rozhodnutí správního orgánu měl krajský soud napadené rozhodnutí zrušit, neshledal Nejvyšší správní soud důvodným. Krajský soud v tomto směru v napadeném rozsudku uvedl, že soudu nepřísluší přezkoumávat, zda byly dány humanitární důvody či nikoli. Nejvyšší správní soud s tímto závěrem krajského soudu v podstatě souhlasí. Podle ust. § 14 zák. o azylu, jestliže v řízení o udělení azylu nebude zjištěn důvod pro udělení azylu podle § 12, lze v případě hodném zvláštního zřetele udělit azyl z humanitárního důvodu. Na jeho udělení není právní nárok a jeho neudělení nezakládá nezákonnost ani porušení mezinárodně právních závazků České republiky, protože žadatelka uprchlíkem není. Orgán státní správy – žalovaný je nadán určitou volností (nikoli však libovůlí) zda žádosti o humanitární azyl vyhoví či nikoliv. Samotné správní uvážení správního orgánu - žalovaného podléhá přezkumu pouze v tom směru, zda nevybočilo z mezí a hledisek stanovených zákonem, zda je v souladu s pravidly logického usuzování, a zda premisy takového úsudku byly zjištěny řádným procesním postupem a dále, že za splnění těchto předpokladů není soud oprávněn z tých skutečností vyvozovat jiné nebo přímo opačné závěry. Žalovaný, jak uvádí ve svém rozhodnutí, pečlivě posoudil osobní situaci stěžovatelky, zejména zdravotní stav a poměry v zemi její státní příslušnosti. I když jednotlivé zprávy o jejím zdravotním stavu neuvádí ve svém rozhodnutí, pak není pochyb o tom, že do dne svého rozhodnutí stěžovatelkou mu poskytnuté lékařské zprávy o jejím zdravotním stavu, a zprávy poukazující na stav zdravotnictví v Arménii zhodnotil. V průběhu soudního řízení stěžovatelka předložila lékařskou zprávu ze dne 9. 11. 2004, vystavenou MUDr. A. M., jíž provedl krajský soud důkaz u jednání dne 25. 11. 2004 jejíž obsah je v podstatě v souladu s lékařskými zprávami stěžovatelkou předloženými správnímu orgánu – žalovanému. Jestliže žalovaný v napadeném rozhodnutí dospěl k závěru, že zdravotní stav stěžovatelky neodůvodňuje udělení humanitárního azylu, pak má Nejvyšší správní soud za to, že žalovaný k tomuto závěru dospěl na základě svého správního uvážení, nevybočil zde z mezí a hledisek stanovených zákonem. Konečně Nejvyšší správní soud ve zdravotním stavu stěžovatelky rovněž neshledává důvody zvláštního zřetele hodné ve smyslu § 14 zák. o azylu. Pro posouzení nároku stěžovatelky na udělení humanitárního azylu pak je už zcela bez vlivu úroveň zdravotnictví v Arménii, neboť ta odpovídá hospodářským a sociálním poměrům v této zemi a stupni její ekonomické vyspělosti a má vliv na všechny nebo velkou část populace v uvedené zemi.

Závěrem Nejvyšší správní soud uvádí, že jakkoli v zákonu o azylu není stanovena konkrétní lhůta, v níž je po překročení státní hranice třeba požádat o azyl, podání žádosti o azyl pět roků po vstupu do ČR, přestože v dřívějším podání žádosti stěžovatelce zjevně nic nebránilo, nasvědčuje tomu, že o azyl požádala opravdu až ve snaze legalizovat svůj pobyt v ČR. V rozsudku ze dne 21. 8. 2003 sp. zn. 2 Azs 5/2003 Nejvyšší správní soud uvedl: „cizinec pronásledovaný za uplatňování politických práv a svobod ve své vlastní zemi má o azyl požádat vždy již v první zemi, v níž má reálnou příležitost tento status obdržet nejdříve a v níž budou garantována jeho základní práva a svobody.“. Z této logiky také vyplývá, že takový cizinec má požádat o azyl neprodleně poté, co má k tomu příležitost, a to nejen z hlediska zeměpisného, ale i časového. V opačném případě, tedy při podání žádosti o azyl s výrazným časovým odstupem po vstupu na území státu, kde mu může být ochrana formou azylu udělena, lze předpokládat, že důvody podání žádosti se již nemusejí shodovat s důvody odchodu ze země původu, což může cizince z poskytnutí azylu vyloučit podobně, jako žádost v jiné, než první bezpečné zemi. Takový názor Nejvyšší správní soud již vyslovil v rozsudku ze dne 20. 10. 2005, sp. zn. 2 Azs 423/2004.

Z důvodů uvedených v tomto rozsudku proto Nejvyšší správní soud kasační stížnost stěžovatelky jako nedůvodnou podle ust. § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

V řízení o kasační stížnosti měl úspěch žalovaný, ten by proto měl právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti. Protože však žalovaný jednak náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti nežádal a jednak mu v tomto stádiu řízení ani prokazatelné náklady nevznikly, rozhodl Nejvyšší správní soud tak, že žalovanému se náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává.

Pro řízení o kasační stížnosti ustanovil krajský soud stěžovatelce zástupkyni advokátku JUDr. Pěvu Skýbovou (usnesení ze dne 14. 2. 2005, č. j. 36 Az 658/2003 – 59). V tomto případě platí hotové výdaje zástupce a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 7 s. ř. s.).

Zástupkyně stěžovatelky vyúčtovala odměnu za zastoupení za 2 úkony právní pomoci spočívající v převzetí a přípravě zastoupení, nahlédnutí do spisu dne 1. 3. 2005, tedy za dva úkony /§ 11 odst. 1 písm. b) a f) za použití ust. § 1 odst. 3 vyhl. č. 177/1996 Sb./ a 2x režijní paušál á 75 Kč (§ 13 odst. 3 vyhl. č. 177/1996 Sb.). Současně požádala o přiznání daně z přidané hodnoty ve výši 408,50 Kč. Vyúčtované náklady Nejvyšší správní soud zástupkyni stěžovatelky přiznal, protože odpovídají obsahu spisu. Zástupkyně stěžovatelky prokázala, že je registrována jako plátkyně daně z přidané hodnoty a výše této jí uplatněné daně je v souladu s ust. § 37 písm. a) a § 47 odst. 3 zák. č. 235/2004 Sb.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. listopadu 2005

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu